

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2001/406

Karar Sayısı : 2004/20

Karar Günü : 17.2.2004

Resmi Gazete Tarih-Sayısı : 11.02.2005-25724

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEMELER:

1- İvrindi Sulh Ceza Mahkemesi (E: 2001/406)

2- Gülnar Sulh Ceza Mahkemesi (E: 2001/447)

3- Biga Sulh Ceza Mahkemesi (E: 2002/109)

4- Kınık Sulh Ceza Mahkemesi (E: 2002/145)

İTİRAZLARIN KONUSU : 31.8.1956 günlü, 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2896 sayılı Yasa ile değişik 91. maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, beşinci, dokuzuncu ve onuncu fıkraları ile 93. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının, Anayasa'nın 2., 10., 11., 30., 38. ve 169. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Bakılmakta olan kimi orman suçlarına ilişkin davalarda 6831 sayılı Orman Kanunu'nun itiraz konusu fıkralarının, Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan mahkemeler iptali istemiyle başvurmuşlardır.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

6831 sayılı Orman Kanunu'nun itiraz konusu kuralları da içeren 91. ve 93. maddeleri şöyledir:

1- “Madde 91- 14 üncü maddenin (A) ve (B) bentleriyle yasak edilen fiillerden yapacak emval veren ağaçları kesenler iki aydan bir seneye kadar hapis ve yapacak emvalin beher metre küpü için beşbin liradan yirmibin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Ancak yirmi santimetre kutrundan aşağı olanlar için bu cezalar bir misli artırılarak hükmolunur.

14 üncü maddenin (A) ve (B) bentleriyle yasak edilen fiillerden yakacak emval veren ağaçları keserek odun veya kömür yapanlar bir aydan altı aya kadar hapis ve odunun beher kentali için bin lira, kömürün beher kentali için de beşbin lira ağır para cezasıyla cezalandırılır. Bu suretle verilecek para cezası üçbin liradan aşağı olamaz.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen ağaç kesme motorlu araç ve gereçler kullanılarak yapılmış ise asıl cezaları bir misli artırılarak hükmolunur.

14 üncü maddenin (A) bendinde yazılı yetiştirilmiş veya yetiştirilmiş fidanları kesmek, sökmek, ekim sahalarını bozmak, ağaçları boğmak, bunlardan yalamuk, pedavra, hartama çıkarmak fiilleri için verilecek cezalar beş misli artırılarak hükmolunur. Bu maddenin uygulanmasında fidandan maksat sekiz santimetreden daha az orta kuturlu ağaç ve ağaçcıkların fidelik, çırpılık, çubukluk safhalarındaki halidir.

14 üncü maddenin (A) ve (B) bentleriyle yasak edilen ve yukarıdaki fıkralarda yazılı bulunmayan fiilleri işleyenler bir aydan üç aya kadar hapis ve beşbin liradan otuzbin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

14 üncü maddenin (C) bendinde yazılı fiilleri işleyenlere “onbin lira”, (D) bendinde yazılı fiilleri işleyenlere “yüzbin lira” para cezası verilir.

Bu Kanunun 14 üncü maddesinin (A) ve (B) bentlerine muhalif hareket edenler orman sahipleri ise yapılan zarar miktarına göre bir aydan bir seneye kadar hapis ve onbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Ancak kendi arazisi üzerinde tohum ekmek veya fidan dikmek suretiyle yetiştirilecek ormanların sahipleri yukarıdaki fıkra hükmüne tabi değildir.

14 üncü maddedeki suçları hayvan beslemek için işleyenler hakkında yukarıdaki cezalar bir misli artırılır.

14 üncü maddedeki suçları, suçun işlendiği orman içi köy nüfusuna kayıtlı ve fiilen bu köyde oturanlar dışındakilerin işlemesi halinde yukarıdaki cezalar iki misli artırılır.”

2- “Madde 93- Bu Kanunun 17 nci maddesinde yasak edilen fiilleri işleyenler veya izne bağlı işleri izinsiz yapanlar, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

İşgal ve faydalanma yeniden tarla açmak suretiyle vaki olduğu veya yanmış orman sahalarına ilişkin bulunduğu veya kesinleşmiş orman kadastro sanırları içerisinde işlendiği takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Birinci ve ikinci fıkralarda değinilen işgal ve faydalanılan alanın ve yeniden açılan tarlanın yüzölçümünün beş dekardan fazla olması halinde, bu fıkralarda yazılı cezalar yarı oranında artırılır.

Her türlü mahsul ve tesislerin müsadere hükmolunur. Müsadere olunan mahsuller satılarak bedeli Orman Genel Müdürlüğüne irad kaydolunur. Müsadere olunan tesisler ise Orman Genel müdürlüğüne ihtiyaç görüldüğü takdirde ormancılık veya diğer kamu hizmetlerinde kullanılabilir. Aksi takdirde ilgili orman idaresince, yıkılmak suretiyle karar infaz olunur. İdarenin bu husustaki talebi halinde genel zabıta kuvvetleri idareye yardım etmekle mükelleftir.

17 nci maddenin üçüncü fıkrasındaki yerleri amaç dışı kullananlar ve amaç dışı kullanılmasına izin verenler bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

B- İlgili Görülen Yasa Kuralları

Orman Kanunu'nun ilgili görülen 14 ve 17. maddeleri şöyledir:

“Madde 14- Devlet ormanlarında:

A) Yetişmiş veya yetiştirilmiş fidanları kesmek, sökmek, ekim sahalarını bozmak, yaş ağaçları boğmak, yaralamak, tepelerini veya dallarını kesmek veya koparmak veya ağaçlardan yalamuk, pedavra hartama çıkarmak;

B) Dikili yaş veya kuru ağaçları kesmek veya bunları kökünden sökmek veya bunlardan kabuk veya çıra veya katran veya sakız çıkarmak, yatık veya devrik ağaçları kesmek veya götürmek, kök sökmek, kömür yapmak;

C) Palamut, ıhlamur çiçeği, her çeşit orman örtüsü, mazı kozalağı, tıbbi ve sınai nebatları veya orman tohumlarını toplayıp götürmek;

D) Ormanlardaki göl, gölet, baraj ve derelerde dinamit atmak veya zehir bırakmak suretiyle avlanmak;

E) Ticaret amacıyla olmaksızın kendi ihtiyacı için toprak, kum ve çakıl çıkarmak;

Yasaktır.”

“**Madde 17-** Devlet ormanları içinde bu ormanların korunması, istihsal ve imarı ile alakalı olarak yapılacak her nevi bina ve tesisler müstesna olmak üzere her çeşit bina ve ağıl inşaatı ve hayvanların barınmasına mahsus yerler yapılması ve tarla açılması, işlemesi, ekilmesi ve orman içinde yerleşilmesi yasaktır.

Devlet ormanlarının herhangi bir suretle yanmasından veya açıklıklarından faydalanılarak işgal, açma veya herhangi şekilde olursa olsun kesme, sökme, budama veya boğma yollarıyla elde edilecek yerlerle buralarda yapılacak her türlü yapı ve tesisler, şahıslar adına tapuya tescil olunamaz. Buralara doğrudan doğruya orman idaresince el konulur. Yanan yerlerde husule gelen enkaz hiçbir suretle eşhasa satılamaz. Bunlar resmî daire ve müesseseler ihtiyacına tahsis olunur.

Turizm alan ve merkezleri dışında kalan Devlet Ormanlarında kamu yararına olan her türlü bina ve tesisler için gerçek ve tüzel kişilere, Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'nca bedeli karşılığı izin verilebilir. Bu izin süresi kırkdokuz yılı geçemez. Devletçe yapılan tesisler dışında kalan her türlü bina ve tesisler izin süresi sonunda eksiksiz ve bedelsiz olarak Orman Genel Müdürlüğü'nün tasarrufuna geçer. Ancak işletmenin maksadına uygun faaliyet gösterdiği Orman Genel Müdürlüğü'nce belgelenen hak sahiplerinin kullanma hakları yer, bina ve tesislerin rayiç değeri üzerinden belirlenecek yıllık bedelle doksandokuz seneye kadar uzatılabilir. Bu durumda devir işlemleri bu uzatma sonunda yapılır. Turizm amaçlı tesisler için hak sahipleri adına tapuda irtifak hakkı tesis edilir. İzin ve irtifak hakları amaç dışı kullanılmaz.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen bina ve tesislerin, hükmî şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlarda veya hususî ormanlarda yapılmak istenmesi halinde, Maliye Bakanlığı'nın görüşü alınmaksızın Tarım ve Orman Bakanlığı'nca izin verilebilir. Bu takdirde,

kullanım bedeli, süresi, yapılan bina ve tesislerin devri gibi hususlar genel hükümlere uygun olarak taraflarca tespit olunur.”

C- Dayanılan Anayasa Kuralları

İtiraz başvurularında, Anayasa'nın 2., 10., 11., 30., 38. ve 169. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, 6.11.2001, 25.6.2002, 9.7.2002 ve 11.9.2002 tarihlerinde yapılan ilk inceleme toplantılarında, dosyalarda eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- BİRLEŞTİRME KARARI

Orman Kanunu'nun 2896 sayılı Yasa ile değişik 91. ve 93. maddelerindeki kimi kuralların iptalleri için yapılan başvurulara ilişkin 2001/447, 2002/109 ve 2002/145 esas sayılı dosyaların aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle 2001/406 esas sayılı dava dosyası ile BİRLİŞTİRİLMESİNE, esaslarının kapatılmasına, incelemenin 2001/406 esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, 17.2.2004 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

VI- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararları ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ve ilgili görülen Yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararlarında, itiraz konusu kurallarda yer alan suçlar için öngörülen cezai yaptırımların korunan hukuksal değerler nazara alınıp karşılaştırıldığında, açık bir biçimde hak ve nasafet kurallarına, eşitlik ve adalet ilkelerine aykırılık oluşturduğu belirtilerek, söz konusu kuralların Anayasa'nın 2, 10, 11, 30, 38 ve 169. maddelerine aykırı oldukları gerekçesiyle iptalleri istenilmiştir.

Orman Kanunu'nun itiraz konusu 91 ve 93. maddelerinde, aynı Yasa'nın 14 ve 17. maddeleriyle yasaklanan fiilleri işleyen kişiler hakkında uygulanacak cezai yaptırımlar öngörülmüş, kesilen ağaçların yaş ve türü, suçun işleniş biçimi, suçu işleyen kişilerin orman içi köy nüfusuna kayıtlı olup, fiilen bu köyde oturup oturmadıkları gözetilerek farklı cezalar ve işlenen fiillerin ağırlık derecesi de dikkate alınarak değişik artırım nedenleri getirilmiştir.

91. maddenin gerekçesinde de, “...Yetişmiş veya yetiştirilmiş fidanları kesmek, sökmek, ekim sahalarını bozmak, dikili yaş ve kuru ağaçları kesmek gibi 14. maddenin (A) ve (B) fıkralarında yazılı fiillerin ika ormanların tahribinde en mühlik neticeler tevliid etmektedir. Bu itibarla mezkur fiilleri işleyenlere hapis veya para cezası tertip edilmiş, ayrıca ormanın ümidi ve istikbali bulunan genç ağaçlarda yapılacak tahribat ve hayvan beslemek suretiyle ika edilecek suçlar için cezaların teşdidi cihetine gidilmiştir...” denilmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan

kaçman, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasakoyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkeleri ve Anayasa'nın bulunduğu bilincinde olan devlettir. Hukuk Devletinde yasakoyucu, Anayasa ve Ceza Hukukunun temel ilkelerine bağlı kalmak koşulu ile kamu yararı, kamu düzeni gibi nedenleri gözeterek hangi eylemlerin suç sayılacağı ve bunlara verilecek cezaların tür ve miktarını saptayabileceği gibi, kimi suçlar için artırım nedenleri de öngörebilir.

Yasakoyucunun, 6831 sayılı Orman Yasası'nın 14. ve 17. maddeleri ile yasaklanan fiiller için, aynı Yasa'nın 91. ve 93. maddeleriyle değişik cezalar ile kimi artırım nedenleri öngörmesi, yukarıda belirtilen takdir yetkisi içinde kalmaktadır.

Öte yandan, yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden ayrı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmez. Bu ilke, birbiriyle aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını ve ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Durum ve konumlarındaki değişik özellikler kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Yasa'nın 91. ve 93. maddelerinde yaptırıma bağlanan, 14. ve 17. maddeleriyle yasaklanan fiilleri işleyenler, aynı hukuksal konumda bulunmadıklarından eşitlik karşılaştırılmasına esas alınamazlar.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kurallar, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İstemin reddi gerekir.

Konunun Anayasa'nın 11., 30., 38. ve 169. maddeleriyle de ilgisi görülmemiştir.

VII- SONUÇ

31.8.1956 günlü, 6831 sayılı "Orman Kanunu"nun 2896 sayılı Yasa ile değiştirilen 91. maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, beşinci, dokuzuncu ve onuncu fıkraları ile 93. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 17.2.2004 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Mustafa BUMİN

Üye
Sacit ADALI

Üye
Ali HÜNER

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ertuğrul ERSOY

Üye
Tülay TUĞCU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Mustafa YILDIRIM

Üye

Cafer ŞAT

Üye

Fazıl SAĞLAM